

AN STAT (MAC FHEARRAIGH)

131
1984 No. 302 S.S.

AN ARD-CHUIRT

Taobh an Stait

MAIDIR LEIS NA hACHTANNA CUIRTEANNA BREITHIUNAIS, 1924 GO 1961
AGUS MAIDIR LE BUNREACT NA hEIREANN
AGUS MAIDIR LE THE MINISTER FOR POSTS AND TELEGRAPHS v PADRAIG
MAC FHEARRAIGH
AGUS MAIDIR LE PADRAIG MAC FHEARRAIGH AGUS AN BREITHNEAMH
SEAN F. NEILAN

IDIR/

AN STAT (AR INCHUISEAMH PHADRAIG MAC FHEARRAIGH)

INCHUISITHEOIR

-agus-

AN BREITHEAMH DUICHE SEAN F. NEILAN

FREAGROIR

Breithiunas arna thabhairt ag an mBreitheamh Ruairi S.
O hAnluain, an Cead la de Mheitheamh, 1984.

Deineadh Toghairm on Chuirteanna Duiche do sheirbheail ar
an Inchuisitheoir ar an 4u la Deireadh Fomhair, 1983, ag
ceangal air bheith i lathair sa Chuirteanna Duiche, Fal Carrach,
Co. Dhun na nGall, ar an 26u Deireadh Fomhair le freagra
a thabhairt ar ghearan a deineadh ina choinne go rabh in a
sheilbh aige gleas telefise ar an 20u la Aibreain, 1983, gan
bheith udaraithe chuige fe cheadunas abhi i bhfeidhm ar an
data san. Is i nGort a' Choirce, Co. Dhun na nGall, ata

conai ar an Inchuisitheoir, - ceantar Gaeltachta - agus is i an Ghaeilge teanga an teaghlaigh agus an teanga ata i ngnath-usaid san duiche san.

Bhi an tInchuisitheoir mi-shasta toisc gur deineadh Toghairm i mBearla a sheirbheail air, agus chuir se sin in iul don Aire Poist agus Teileagrafa, agus don Aire Dli agus Cirt, i litreacha a scriobh se chucu an la dar gcionn - 5 Deireadh Fomhair, 1983. Fuair se freagra o Runai an Aire Poist agus Telegrafa ag cur in iul do go rabh socruithe deanta an cas ina choinne do reachtail tre Ghaeilge, agus go neiseofai an toghairm eile ina choinne i nGaeilge, ach cuireadh in iul do chomh maith go rabh an tAire sasta go rabh an Toghairm a sheirbhealadh cheana fein lan-dlisteanach o thaobh an dli dhe.

Ni rabh an tInchuisitheoir i lathair sa Chuirte Duiche ar an 26u Deireadh Fomhair mar chuir na Gardai in iul do roimh-re gur chuireadh an suiomh san ar ath-lo. Ar an 22u la Deireadh Fomhair, 1983, deineadh Toghairm nua do sheirbheail air ag ceangal air bheith i lathair sa Chuirte Duiche, An Fal Carrach, ar an 25u la Eanair, 1984, d'fhom freagra a thabhairt ar an ghearan a luadh cheana. I mBearla amahain abhi an Toghairm

ar an ocaid seo fosta. Do scriobh an tInchuisitheoir arís chuig an Aire Dli agus Cirt agus chuig an Aire Poist agus Telegrafa, agus an iarraidh seo d'iarr se orthu socru a dheanamh go ndeanfaí toghairm inGaeilge a eisiúint in áit an toghairm in Béarla. Níor geilleadh don iarratas san, agus chuidíodh ar aghaidh leis an imchúiseamh ar an 25ú lá Eanáir, 1984. Níor fhreastal an tInchuisitheoir ar an gCúirt Duiche ar an lá san, agus gearradh fineaíl £52 air agus tugadh seacht lá do chun an tsuim sin a íoc. Níor chuireadh coip den Ordu san on Chúirt Duiche fe bhraí na Cuirte seo go foill.

Iarrann an tInchuisitheoir ar an Ard-Chúirt Ordu Certiorari a dheonadh do, d'fhonn an ciontu a luaitear i míonnscribhinn an Inchuisitheora a neamhniú ar an bhforas go rabh dualgas ar an Aire Poist agus Telegrafa toghairm i nGaeilge a eisiúint agus a sheirbheáil nuair chuir an tInchuisitheoir in iúl do go rabh san da lorg aige.

Ba choir an tarratas san do chur ar ath-lo go dtí go gcuirtear Ordu na Cuirte Duiche fe bhraí na hArd-Chuirte - feach Ordu 84, Rialail 11, de Rialacha na hArd-Chuirte agus na Cuirte Uachtaraí - ach o tharla go bhfeictear dom nach bhfuil

bunus do reir dli leis an iarratas measaim gur choir dom deighleail leis an gcuis gan tuilleadh moille do chur ar an Inchuisitheoir.

Do reir Airteagal 8 den Bhunreachta is i an Ghaeilge an phrimh-teanga oifigiuil, ach glactar leis an Sacs-Bhearla mar theangain oifigiuil eile. Feadfar socru do dheanamh le dli d'fhomceachtar den da theangain sin do bheith ina haon-teangain le haghaidh aon ghno no gnothai oifigiula ar fuaid an Stait ar fad no in aon chuid de.

Ta Riail fe leith i Rialacha na nUas-Chuirteanna - Ordu 106, Riail 2, - maidir le doicimeid a bhaineann le himeachta ins na hUas-Chuirteanna a bhionn le seirbheail sa Ghaeltacht, agus ma's i mBearla a bhionn siad ni fulair aistriuchan Gaeilge do sheirbheail in eineacht leis an leagan Bearla.

Ag feachaint ar Rialacha na Cuirte Cuarda, leagtar sios fe Ordu 1, Riail 5, go gceadaitear an teanga naisiunta no an Bearla d'usaid i ndoicimead Cuirte, no le linn cuis no abhar ar bith d'eisteacht. Do reir dealraimh nil aon fhoralacha ar leith i Rialacha na Cuirte Duiche maidir le husaid na Gaeilge i doicimeid na Cuirte no le linn na nimeachta os comhair na Cuirte Duiche.

Da reir sin taim den bharuil go bhfuil ceart do reir dli ag aon Inchuisitheoir a thionscnaionn imeachta os comhair na Cuirte Duiche, pe'cu sa Ghaeltacht no sa Ghalltacht, feidhm do bhaint as Toghairm i mBearla ma's mian leis agus nach bhfuil iachall air fen ghnath-dli no fen Bhunrecht leagan Gaeilge a chur ar fail don Chosantoir fiu ma iarrtar air sin do dheanamh. I gcas nach dtuigfeadh an Cosantoir teanga na Toghairme, biodh si i mBearla no i nGaeilge, bheadh ceist dli eile le hiniuchadh ag an gCuirte ach ni liomhnaitear gur tharla san sa chas so. Ar an abhar sin, ni fulair dom an tiarratas ar Ordu Coinniollach Certiorari a dhiultu.

Ruairi S. O hAnluain.

Ruairi S. O hAnluain.

1 Meitheamh, 1984.